

Nr 1.

Ankom till riksdagens kansli den 5 mars 1942 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 30 januari 1942 dagtecknad proposition, nr 60, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden, föreslagit riksdagen att

dels antaga vid propositionen fogade förslag till

1) lag om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag samt

2) förordning om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å blindhetsersättningar,

dels medgiva, att de för budgetåret 1941/42 anvisade förslagsanslagen till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m., Barnbidrag och Ersättning åt blinda m. m.* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för utbetalning av de i författningsförslagen omförmälda dyrtidstilläggen å respektive folkpensioner och invalidunderstöd, barnbidrag samt blindhetsersättningar,

dels ock medgiva, att det för budgetåret 1941/42 anvisade förslagsanslaget till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för postverkets bestyr med utbetalning av de omförmälda dyrtidstilläggen å folkpensioner och invalidunderstöd.

De framlagda författningsförslagen äro av följande lydelse:

1) **Lag**

om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd eller barnbidrag skall under första halvåret 1942 erhålla dyrtidstillägg därå med belopp, motsvarande en tredjedel av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för halvåret. Dyrtidstillägg utgår

Bihang till riksdagens protokoll 1942. 6 saml. 2 avd. Nr 1.

dock icke å pension, understöd eller bidrag, som icke uppgår till 12 kronor för år räknat.

Dyrtidstillägg utbetalas kvartalsvis i mars och juni månader samt i den ordning Konungen bestämmer. Dyrtidstillägg utgår icke, där tilläggs pension, invalidunderstöd eller barnbidrag upphört att utgå, när dyrtidstillägg eljest skulle hava förfallit till betalning.

2 §.

Till kostnaderna för i denna lag avsett dyrtidstillägg bidraga kommuner och landsting med belopp, motsvarande en sjättedel av deras andelar i kostnaderna för under år 1942 utanordnade tilläggs pensioner, invalidunderstöd och barnbidrag.

Återstående kostnad bestrides av staten.

3 §.

Bestämmelserna i lagarna om folkpensionering och om barnbidrag skola, där ej annat följer av 1 och 2 §§, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägg som avses i denna lag; dock äger Konungen uppdraga åt pensionsstyrelsen eller med avseende å fall, som beröra även postverket, åt pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen gemensamt att meddela de närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

2) **Förordning**

om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å blindhetsersättningar.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den som åtnjuter blindhetsersättning skall under första halvåret 1942 av statsmedel erhålla dyrtidstillägg därå med belopp, motsvarande en tredjedel av blindhetsersättningens belopp för halvåret.

Dyrtidstillägg utbetalas kvartalsvis i mars och juni månader samt i den ordning Konungen bestämmer. Dyrtidstillägg utgår icke, där blindhetsersättning upphört att utgå, när dyrtidstillägg eljest skulle hava förfallit till betalning.

2 §.

Bestämmelserna i förordningen om blindhetsersättning skola, där ej annat följer av 1 §, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyr-

tidstillägg som avses i denna förordning; dock äger Konungen uppdraga åt pensionsstyrelsen att meddela de närmare föreskrifter, som, utöver vad denna förordning innehåller, finnas erforderliga för förordningens tillämpning.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I anledning av propositionen hava inom riksdagen väckts fyra motioner, nämligen motionerna i första kammaren nr 197 av herr *Andersson, Per, m. fl.* och nr 198 av herr *Johanson, Karl Emil, m. fl.* samt motionerna i andra kammaren nr 260 av herr *Mattsson m. fl.* och nr 261 av herr *Nilsson* i Göingegården *m. fl.*

I motionerna I: 197 och II: 260, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen vid antagande av lag om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag för sin del måtte besluta, att beträffande ortsgrupp 1, den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggs-pension eller invalidunderstöd eller barnbidrag, skall under första halvåret 1942 erhålla dyrtidstillägg därå med belopp motsvarande tre sjättedelar av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för halvåret, och beträffande ortsgrupperna 2 och 3 med belopp motsvarande två sjättedelar av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp;

samt att författningen i enlighet härmed må få följande lydelse:

Lag

om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Den som åtnjuter folkpension, vari ingår tilläggs-pension, eller invalidunderstöd eller barnbidrag skall under första halvåret 1942 erhålla dyrtidstillägg därå med belopp, motsvarande beträffande förmånstagare tillhörande ortsgrupp 1 tre sjättedelar samt beträffande förmånstagare tillhörande ortsgrupp 2 eller 3 två sjättedelar av folkpensionens, invalidunderstödet eller barnbidragets belopp för halvåret. Dyrtidstillägg utgår dock icke å pension, understöd eller bidrag, som icke uppgår till 12 kronor för år räknat.

Dyrtidstillägg utbetalas kvartalsvis i mars och juni månader samt i den ordning Konungen bestämmer. Dyrtidstillägg utgår icke, där tilläggs-pension, invalidunderstöd eller barnbidrag upphört att utgå, när dyrtidstillägg eljest skulle hava förfallit till betalning.

2 §.

Till kostnaderna för i denna lag avsett dyrtidstillägg bidraga kommuner och landsting med belopp, motsvarande en sjättedel av deras andelar i kostnaderna för under år 1942 utanordnade tilläggs pensioner, invalidunderstöd och barnbidrag.

Återstående kostnad bestrides av staten.

3 §.

Bestämmelserna i lagarna om folkpensionering och om barnbidrag skola, där ej annat följer av 1 och 2 §§, i tillämpliga delar äga motsvarande giltighet beträffande dyrtidstillägg som avses i denna lag; dock äger Konungen uppdraga åt pensionsstyrelsen eller med avseende å fall, som beröra även postverket, åt pensionsstyrelsen och generalpoststyrelsen gemensamt att meddela de närmare föreskrifter, som, utöver vad denna lag innehåller, finnas erforderliga för lagens tillämpning.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

I motionerna I: 198 och II: 261, vilka äro likalydande, har föreslagits, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttryckligen måtte hemställa att Kungl. Maj:t vid framläggande av förslag angående dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag m. m. för senare tidsperiod ville söka avväga beloppen på rättvisast möjliga sätt med hänsyn till de lägre ortsgruppernas förmånstagare.

Propositionen och motionerna hava, såvitt angår författningsförslagen, hänvisats till lagutskott och tilldelats andra lagutskottet. I övrigt hava propositionen och motionerna hänvisats till statsutskottet.

Enligt överenskommelse mellan statsutskottet och andra lagutskottet har propositionen och motionerna hänskjutits till behandling i sammansatt stats- och andra lagutskott.

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de i propositionen framlagda förslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna andragit till stöd för sina yrkanden, får utskottet, i den mån redogörelse därför icke lämnas här nedan, hänvisa till propositionen och motionerna.

Dyrtidstillägg under år 1941.

Under år 1941 har till den som åtnjutit folkpension, däri ingick tilläggs pension, eller invalidunderstöd, barnbidrag eller blindhetsersättning utgått dyrtidstillägg. Till en början bestämdes, att dyrtidstilläggen skulle uppgå till en sjättedel — eller $16\frac{2}{3}$ procent — av pensionens, understödets, bidragets eller ersättningens belopp för året (lag den 7 februari 1941, nr 57,

och förordning den 7 mars 1941, nr 104). Sedermera beslöts ytterligare dyrtidstillägg med $8\frac{1}{3}$ procent (lag den 14 november 1941, nr 839, och förordning samma dag, nr 841). Sammanlagda dyrtidstillägget under år 1941 utgjorde alltså 25 procent. Utbetalning av dyrtidstillägg ägde rum genom tre månadsutbetalningar, envar utgörande en tolfedel eller $8\frac{1}{3}$ procent av vederbörande förmåns årsbelopp. De ägde rum i februari (vissa utbetalningar dock först i maj), november och december månader.

Beträffande dyrtidstilläggen gällde enligt författningarna, bland annat, att dyrtidstillägg icke skulle utgå å folkpension, invalidunderstöd eller barnbidrag, som icke uppginge till 12 kronor om året. I fråga om de först beslutade dyrtidstilläggen, vilka utgingo halvårsvis, gällde vidare att tillägg, som förfölle till betalning tidigare än under kalenderhalvårets sista månad, skulle utgå med oförändrat belopp, även om tilläggspensionen, invalidunderstödet, barnbidraget eller blindhetsersättningen upphörde att utgå efter den månad, under vilken förfallotiden infölle, samt att dyrtidstillägg icke utginge, där tilläggspensionen, understödet, bidraget eller ersättningen upphört att utgå, när dyrtidstillägg eljest skulle hava förfallit till betalning.

Till kostnaderna för dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag under år 1941 bidraga kommuner och landsting med belopp, motsvarande tillhopa en fjärdedel av deras andelar i kostnaderna för under nämnda år utanordnade tilläggspensioner, invalidunderstöd och barnbidrag. Landstingen deltaga dock ej såvitt angår barnbidrag. Återstående kostnad för nämnda dyrtidstillägg samt hela kostnaden för dyrtidstillägg å blindhetsersättningar bestridas av staten.

Särskilda bestämmelser angående tillämpningen av förutnämnda lagar och förordningar om dyrtidstillägg lämnades i kungörelser den 7 februari 1941, nr 58, den 7 mars 1941, nr 105, samt den 14 november 1941, nr 840 och 842.

Grunderna för dyrtidstilläggen under år 1941.

Storleken av dyrtidstilläggen fastställdes under 1941 med hänsyn till den stegring, som socialstyrelsens levnadskostnadsindex undergått efter stormaktskrigets utbrott hösten 1939. Levnadskostnadstalet var — i jämförelse med 1935 års genomsnittliga levnadskostnadsnivå — den 1 juli 1939 108. Den 1 oktober 1940 hade det stigit till 126, d. v. s. med $16\frac{2}{3}$ procent, och med hänsyn därtill bestämdes i början av år 1941 dyrtidstillägget till två månadsutbetalningar, d. v. s. just $16\frac{2}{3}$ procent. Då ståndpunkt under hösten 1941 skulle tagas till storleken av förhöjt dyrtidstillägg, hade levnadskostnadsindex — per den 1 juli 1941 — stigit till 140, d. v. s. med 29,6 procent. Med hänsyn till att utbetalning av tillägg å folkpensioner och invalidunderstöd i annan ordning än med helt månadsbelopp skulle stöta på stora svårigheter bestämdes, att en ytterligare månadsutbetalning och alltså sammanlagt under året tre månadsutbetalningar, d. v. s. 25 procent av årsbeloppet, skulle göras.

**Framställning från socialvårdskommittén
rörande ändringar i folkpensionerings-
lagen m. m. samt däröver avgivna ytt-
randen.**

I skrivelse den 16 september 1941 har socialvårdskommittén anfört, att kommittén behandlat olika spörsmål rörande förbättringar av folkpensioneringen, vilka kunde vara påkallade av krisförhållandena eller eljest önskvärda. Kommittén hade sålunda ingående diskuterat möjligheten av förhöjning av pensionerna för ensamstående pensionärer, frågan huruvida åtgärder kunde vidtagas för att åstadkomma en mera vidsträckt användning av de kommunala pensionstillskotten samt huruvida kommunala pensionstillskott och kommunala hyresbidrag med statsbidrag till folkpensionärer kunde införas. Det hade dock visat sig, att betydande organisatoriska svårigheter vore förenade med genomförande av förslag i sådant syfte. Även i fortsättningen borde därför enligt kommitténs mening dyrtidstillägg anlitas för att bringa folkpensionärer m. fl. den nödvändiga hjälpen. Med hänsyn till vissa därmed förenade olägenheter, kunde man emellertid icke lämpligen fortsätta på den inslagna vägen med beviljande av procentuella dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, därest icke ändring vidtoges i lagen om folkpensionering beträffande regeln om avdrag vid bestämmande av tilläggspension av $\frac{7}{10}$ av den pensionsberättigades årsinkomst, i vad den överstege 100 kronor, ävensom i lagen om barnbidrag av motsvarande regel.

Kommittén har, såvitt angår pensioner, framhållit, att — enligt nuvarande bestämmelser — en inkomstökning av 100 kronor vid ett dyrtidstillägg av 25 procent medförde en reduktion av pensionen med 87 kronor 50 öre. Skulle dyrtidstillägget stiga till 50 procent, skulle pensionen minskas med 105 kronor, om pensionärens årsinkomst steg med 100 kronor. Kommittén har därför föreslagit nedsättning av avdraget från $\frac{7}{10}$ till $\frac{5}{10}$. Ändrades reduktionsregeln på angivet sätt, skulle detta innebära, att en ökning av den pensionsberättigades inkomst, i den mån den överstege 100 kronor, komme att medföra en minskning av pensionen med 62 kronor 50 öre, om dyrtidstillägget vore 25 procent, samt med 75 kronor, om dyrtidstillägget vore så högt som 50 procent. Ändringen i avdragsregeln skulle sålunda vara tillfyllest för att eliminera olägenheten med procentuella dyrtidstillägg.

Beträffande barnbidrag anför socialvårdskommittén, bland annat, att, då lagarna om folkpensionering och barnbidrag i fråga om förmånernas utformning företedde stora likheter, det vore tydligt, att ändringar i den ena lagen som en konsekvens medförde behov av ändringar i den andra.

Beträffande innehållet i de över socialvårdskommitténs skrivelse avgivna yttrandena får utskottet hänvisa till propositionen, sid. 8—11.

I proposition lämnas vidare å sid. 11—15 en redogörelse för vissa utredningar berörande tilläggspensionärernas förhållanden.

Föredragande departementschefen, statsrådet Möller, har i ärendet anfört följande:

»Den fortfarande rådande och under senaste tid ytterligare skärpta dyrtiden gör det nödvändigt, att statsmakterna vidtaga åtgärder för att de personer, som åtnjuta folkpension, vari ingår tilläggspension, eller invalidunderstöd, barnbidrag eller blindhetsersättning även under innevarande år skola erhålla en skälig kompensation för levnadskostnadernas ökning.

Stegringen av levnadskostnaderna sedan tiden närmast före det pågående världskrigets utbrott utgjorde hösten 1941 29,6 procent men uppgår nu till 34 $\frac{1}{4}$ procent. Procenttalen äro uträknade på grundval av socialstyrelsens levnadskostnadsindex. Av den förut lämnade redogörelsen för vissa av socialstyrelsen verkställda undersökningar synes emellertid framgå — vilket jag även tidigare ansett sannolikt — att den av dyrtiden föranledda levnadskostnadsstegringen är något lägre beträffande de förnödenheter, som i huvudsak nyttjas av folkpensionärerna och därmed jämställda förmänstagare, än i fråga om samtliga förnödenheter. Då åtskilliga osäkra faktorer ingå i nämnda undersökningar, synes mig avgörande hänsyn dock icke nu kunna tagas till desamma.

Enligt den tekniska anordning, som tillämpades under år 1941, utgick dyrtidstillägg i form av tre extra utbetalningar av pensionens eller annan förmåns månadsbelopp, tillhopa motsvarande 25 ($3 \times 8 \frac{1}{3}$) procent av årsbeloppet. Det antal månadsutbetalningar, som närmast skulle uppväga förutnämnda 34 $\frac{1}{4}$ procents levnadskostnadsstegring, är fyra, motsvarande 33 $\frac{1}{3}$ procent av vederbörande förmåns årsbelopp.

Mot det hittills tillämpade systemet med procentuella dyrtidstillägg har anmärkts, bland annat, att det alltför mycket gynnar förmänstagare i de högre dyrorterna ävensom att förmänstagare med egen inkomst missgynnas, varigenom villigheten att utföra arbete minskas.

Av den i det föregående lämnade redogörelsen framgår, att socialvårdskommittén föreslagit vissa ändringar i lagarna om folkpensionering och barnbidrag, innebärande bland annat sänkning av avdragsfaktorn vid egen inkomst över visst belopp från $\frac{7}{10}$ till $\frac{5}{10}$. Socialvårdskommitténs förslag är för närvarande föremål för öfvervägande inom socialdepartementet. I samband därmed prövas även olika utvägar att giva förmänstagarna öfverhuvud en mera rättvis kompensation för levnadskostnadsstegringen än den, som nu tillämpade procentuella dyrtidstillägg innebära. Därvid öfverväges särskilt spörsmålet, i vad mån den kritik är berättigad, enligt vilken förmänstagare i de högre dyrorterna alltför mycket gynnas. Enär de ifrågasatta författningsändringarna och bestämmelserna om dyrtidskompensation stå i visst samband med varandra, har det synt mig lämpligt att behandla ifrågavarande spörsmål i ett sammanhang. Då jag emellertid ännu icke varit i tillfälle att fatta slutlig ståndpunkt till desamma, har jag funnit mig böra föreslå, att frågan om dyrtidstillägg, i avvaktan på eventuell omläggning av principerna, för närvarande avgöres endast såvitt angår första halvåret 1942.

För detta halvår torde det lämpligaste vara att låta dyrtidstillägg utgå i samma ordning som under år 1941, d. v. s. med procentuellt tillägg. Med hänsyn till levnadskostnadsstegringen bör detta fastställas till belopp, motsvarande två månadsutbetalningar av vederbörande förmån. Utbetalning av dyrtidstilläggen synes böra äga rum i mars och juni månader.

Beträffande nu ifrågavarande dyrtidstillägg torde i tillämpliga delar böra gälla samma regler som föreskrivits för dyrtidstilläggen under år 1941. Föreskrifter i ämnet hava upptagits dels i förslag till lag om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, dels ock i förslag till förordning om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å blindhetsersättningar. Närmare redogörelse för innehållet i författningarna synes icke erforderlig.

Kostnaderna för de nu föreslagna dyrtidstilläggen torde böra utgå i samma ordning som kostnaderna för förut beslutade tillägg, d. v. s. såvitt angår tillägg å blindhetsersättningar helt av staten samt i övrigt av staten med bidrag, beträffande barnbidrag av kommunerna samt i fråga om folkpensioner och invalidunderstöd av kommuner och landsting.

Statsverkets kostnader för ifrågavarande dyrtidstillägg torde kunna uppskattas till 20,700,000 kronor beträffande folkpensioner och invalidunderstöd, 1,600,000 kronor i fråga om barnbidrag samt 270,000 kronor såvitt angår blindhetsersättningar. Härtill kommer 129,000 kronor såsom ersättning åt postverket för utbetalning av dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd. Nu omförmälda belopp torde böra bestridas från de för budgetåret 1941/42 beviljade förslagsanslagen för respektive ändamål.

Kostnaderna för kommuner och landsting för nu ifrågavarande dyrtidstillägg å folkpensioner och invalidunderstöd synas kunna uppskattas till 4,300,000 kronor samt för kommunerna i fråga om dyrtidstilläggen å barnbidrag till 300,000 kronor».

Utskottet.

Då beslut i början av år 1941 fattades om dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd, barnbidrag och blindhetsersättningar, bestämdes storleken av dyrtidstilläggen med hänsyn till det förhållandet, att socialstyrelsens levnadskostnadsindex från den 1 juli 1939 till den 1 oktober 1940 höjts från 108 till 126, d. v. s. med $16\frac{2}{3}$ procent. Dyrtidstillägget fastställdes därvid till två månadsutbetalningar av de olika förmånernas årsbelopp, vilket motsvarade just $16\frac{2}{3}$ procent av nämnda belopp. Sedan levnadskostnadsindex därefter intill den 1 juli 1941 stigit till 140, motsvarande en höjning sedan den 1 juli 1939 av 29.6 procent, beslöto statsmakterna under hösten 1941 att ytterligare dyrtidstillägg skulle utgå. Med hänsyn till att utbetalning av tillägg å folkpensioner och invalidunderstöd i annan ordning än med helt månadsbelopp skulle stöta på stora svårigheter fastställdes detta ytterligare tillägg till en månadsutbetalning eller $8\frac{1}{3}$ procent av förmånernas årsbelopp. Sammanlagt utgick alltså under år 1941 dyrtidstillägg med tre månadsutbetalningar eller med 25 procent av årsbeloppet.

Stegringen av levnadskostnaderna har därefter fortgått och uppgår för närvarande enligt socialstyrelsens levnadskostnadsindex till 34 $\frac{1}{4}$ procent. Med hänsyn till den sålunda rådande dyrtiden biträder utskottet, som anser det vara en betydelsefull samhällsangelägenhet att tillse att de ifrågavarande understöden icke på grund av ändrade förhållanden mista en avsevärd del av sitt värde, föredragande departementschefens uppfattning att även under innevarande år skälig kompensation för levnadskostnadernas ökning bör utgå.

Det genom propositionen framlagda förslaget avser endast att — i avvaktan på en eventuell omläggning av principerna för ifrågavarande dyrtidstillägg — avgöra frågan om dyrtidstillägg för första halvåret 1942. Beträffande dyrtidstilläggets storlek har föreslagits att — med tillämpning av systemet med procentuella dyrtidstillägg — tillägg för denna tid skall utgå med en tredjedel av förmånens belopp för halvåret, motsvarande två månadsutbetalningar av vederbörande förmån. I de till behandling föreliggande motionerna I: 197 och II: 260 har — i syfte att erhålla en enligt motionärernas mening mer rättvis avvägning mellan förmånstagare inom olika dyrortsgrupper — i stället beträffande folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag yrkats, att tillägget måtte utgöra, för förmånstagare tillhörande ortsgrupp 1 tre sjättedelar och för förmånstagare tillhörande ortsgrupp 2 eller 3 två sjättedelar av förmånernas belopp för halvåret.

Såsom föredragande departementschefen anfört prövas för närvarande inom socialdepartementet olika utvägar att giva förmånstagarna en mera rättvis kompensation för levnadskostnadsstegringen än den, som nu tillämpade procentuella dyrtidstillägg innebära. Därvid överväges särskilt spörsmålet, i vad mån den kritik är berättigad, enligt vilken förmånstagarna i de högre dyrorterna alltför mycket gynnas. I avvaktan på resultatet av dessa överväganden bör enligt utskottets åsikt någon ändring i förut tillämpade principer beträffande förevarande dyrtidstillägg icke ifrågasättas för första halvåret 1942. Utskottet får alltså, med avstyrkande av yrkandet i motionerna I: 197 och II: 260, ansluta sig till Kungl. Maj:ts förslag.

I motionerna I: 198 och II: 261 har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttryckligen måtte hemställa att Kungl. Maj:t vid framläggande av förslag angående dyrtidstillägg för senare tidsperiod ville söka avväga beloppen på rättvisast möjliga sätt med hänsyn till de lägre ortsgruppernas förmånstagare. Såsom förut anförts äro hithörande spörsmål föremål för överväganden inom socialdepartementet. Med hänsyn härtill finner utskottet, som förutsätter att förslag i ämnet snarast föreläggas riksdagen, ej skäl att i anledning av motionerna tillstyrka någon framställning i ämnet av riksdagen till Kungl. Maj:t.

På grund härav och då ej heller i övrigt propositionen föranlett någon erinran från utskottets sida får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte

dels med avslag å motionerna I: 197 och II: 260 antaga de genom propositionen framlagda förslagen till

1) lag om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag samt

2) förordning om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å blindhetsersättningar,

dels medgiva, att de för budgetåret 1941/42 anvisade förslagsanslagen till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.*, *Barnbidrag* och *Ersättning åt blinda m. m.* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för utbetalning av de i det föregående omförmälda dyrtidstilläggen å respektive folkpensioner och invalidunderstöd, barnbidrag samt blindhetsersättningar,

dels ock medgiva, att det för budgetåret 1941/42 anvisade förslagsanslaget till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för postverkets bestyr med utbetalning av de i det föregående omförmälda dyrtidstilläggen å folkpensioner och invalidunderstöd; samt

B. att motionerna I: 198 och II: 261 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 5 mars 1942.

På sammansatt stats- och andra lagutskotts vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från statsutskottet: herrar *Eriksson* i Stockholm, *Torsten Ström*, *Bäckström*, *Hansson* i Rubbestad, *Björkman* och fru *Alvén*;

från andra lagutskottet: herrar *Norman*, *Tamm*, *Löfvander*, fru *Nordgren*, fröken *Hesselgren* och herr *Lundgren*.

Reservation

av herrar *Hansson* i Rubbestad och *Löfvander*, vilka ansett att utskottets utlåtande bort hava följande lydelse:

Då beslut i — — — (lika med utskottet) — — — procent av årsbeloppet.

Stegringen av levnadskostnaderna — — — (lika med utskottet) — — — ökning bör utgå.

Det genom propositionen — — — (lika med utskottet) — — — belopp för halvåret.

Såsom påpekats i de i ämnet väckta motionerna I: 197 och II: 260 torde levnadskostnaderna sedan krigets utbrott hava stigit ungefär lika mycket på

landet som i städerna, varför ett procentuellt tillägg blir en orättvisa mot förmånstagarna i ortsgrupp 1. För att i någon mån minska denna olägenhet vill utskottet föreslå, att under första halvåret 1942 till förmånstagarna i ortsgrupp 1 utbetalas tre extra månadsbelopp, varigenom till dessa komma att utbetalas under nu löpande budgetår fem extra månadstillägg, under det att förmånstagare i ortsgrupperna 2 och 3 erhålla fyra extra månadstillägg. Därigenom kommer den som har högsta pensionstillägget i ortsgrupp 1 att erhålla 125 kronor, i ortsgrupp 2 133 kronor och i ortsgrupp 3 166 kronor per år såsom kompensation för ökade levnadskostnader.

I motionerna I: 198 och II: 261 har hemställts, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t uttryckligen måtte hemställa att Kungl. Maj:t vid framläggande av förslag angående dyrtidstillägg för senare tidsperiod ville söka avväga beloppen på rättvisast möjliga sätt med hänsyn till de lägre ortsgruppernas förmånstagare. Utskottet vill ansluta sig till denna motionärernas hemställan.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

A. att riksdagen måtte

dels, med avslag å propositionen i vad den avser förslaget till lag om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag, för sin del antaga det förslag till lag i ämnet, som framlagts i motionerna I: 197 och II: 260,

dels antaga det genom propositionen framlagda förslaget till förordning om dyrtidstillägg under första halvåret 1942 å blindhetsersättningar,

dels medgiva, att de för budgetåret 1941/42 anvisade förslagsanslagen till *Bidrag till folkpensioner och invalidunderstöd m. m.*, *Barnbidrag* och *Ersättning åt blinda m. m.* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för utbetalning av de i det föregående omförmälda dyrtidstilläggen å respektive folkpensioner och invalidunderstöd, barnbidrag samt blindhetsersättningar,

dels och medgiva, att det för budgetåret 1941/42 anvisade förslagsanslaget till *Ersättning till postverket för pensionsutbetalningar* må få tagas i anspråk för bestridande av kostnaderna för postverkets bestyr med utbetalning av de i det föregående omförmälda dyrtidstilläggen å folkpensioner och invalidunderstöd; samt

B. att riksdagen, med bifall till motionerna I: 198 och II: 261, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t uttryckligen hemställa att Kungl. Maj:t vid framläggande av förslag angående dyrtidstillägg å folkpensioner, invalidunderstöd och barnbidrag m. m. för senare tidsperiod ville söka avväga beloppen på rättvisast möjliga sätt med hänsyn till de lägre ortsgruppernas förmånstagare.
